

Litteraturliste

Niels Henrik Andreasen: *Før byen*

Aaby, Bent: Sjællands kulturlandskaber i jernalderen. I: Hansen, Ulla Lund & Nielsen, Svend (red.): *Sjællands jernalder. Beretning fra et symposium 24. IV. 1990 i København*. Arkæologiske Skrifter 6, 1992, s. 209-236.

Aaris-Sørensen, Kim, Rudi Mühldorff & Erik Brinch Petersen: The Scandinavian reindeer (*Rangifer tarandus* L.) after the last glacial maximum: time, seasonality and human exploitation. *Journal of Archaeological Science* 34 (6), 2006, s. 914-923.

Aarsleff, Esben & Appel, Liv: From the Pre-Roman to the Early Germanic Iron Age. North-East Zealand ten years after the single farmstead. I: Boye, Linda (ed.): *The Iron Age on Zealand. Status and perspectives*. Nordiske Fortidsminder. Serie C, bind 8, 2011, s. 51-62.

Albrethsen, Svend Erik & Petersen, Erik Brinch: Jægerfolkets grave. *Skalk* 1975/5, s. 3-10.

Albrethsen, Svend Erik & Petersen, Erik Brinch: De levede og døde... for 7000 år siden: en undersøgelse af gravpladsen på Bøgebakken i Vedbæk. *Nationalmuseets Arbejdsmark* 1976, s. 5-23.

Almgren, Oscar: Nordiska stenåldersskulpturer. *Fornvännen* 2, 1907, s. 113-125.

Andersen, Knud: Frihavnen – den første Kongemoseplads. *Nationalmuseets Arbejdsmark* 1985, s. 42-47.

Andersen, Søren Henning: Brovst, en kystboplads fra ældre stenalder. *KUML* 1969, 1970, 67-90.

Andersson, Magnus, Per Karsten, Bo Knarrström & Mac Svensson: *Stone Age Scania. Significant places dug and read by contract archaeology*. Lund, Riksantikvarieämbetet 2004.

Aner, Ekkehard & Kersten, Karl: *Die Funde der älteren Bronzezeit des nordischen Kreises in Dänemark Schleswig-Holstein und Niedersachsen. Band I Frederiksborg und Københavns Amt*. XXXVI Verlag Nationalmuseum København og Karl Wachholtz, Neumünster, 1973.

Bartelheim, Martin: *Studien zur böhmischen Aunjetitzer Kultur: Chronologie und chronologische Untersuchungen*, vols. 1-2, Bonn 1998.

Becker, Carl Johan: Die mittel-neolitischen Kulturen in Südsandinavien. *Acta Archaeologica* 25, 1954, s. 49-150.

Birket-Smith, Kaj: *The Caribou Eskimos. Material Culture and Social Life and their Cultural Position*. Report of the Fifth Thule Expedition 1921-24, Vol. V, 1928.

- Browall, Hans: Om förhållandet mellan trattbägarkultur och gropkeramisk kultur. I: Browall, Hans, Per Persson, & Karl-Göran (red), *Västsvenska stenåldersstudier*. Göteborg, Göteborgs universitet, 1991, s. 111-142.
- Carrelli, Peter: Thunder and lightning, magical miracles. On the popular myth of thunderbolts and the presence of stone age artefacts in medieval deposits. I: Andersson, Hans, Peter Carelli & Lars Ergsgård (red): *Visions of the past – trends and traditions in Swedish medieval archaeology*. Riksantikvarieämbetet, Arkäologiska undersökningar, skrifter nr. 24, Stockholm, 1997, s. 393-418.
- Christensen, Charlie: Havniveauændringer 5500-2500 f.Kr. i Vedbækområdet, Nordøstsjælland *Dansk Geologisk Forening Årsskrift*, 1982, s. 91-107.
- Christensen, Charlie: The littorina transgressions in Denmark. I: Fischer, Anders (red), *Man and Sea in the Mesolithic – Coastal settlement above and below present-day sea level*. Oxbow Monograph 53, Oxbow Books 1995, s. 15-22.
- Christensen, Peter Bredal: *Geologiske og topografiske undersøgelser vedrørende Københavns Undergrund*. Kort over København og Frederiksberg 1955. Var bilag til Peter Bredal Christensens artikel Undersøgelser og kortlægning af Københavns undergrund i *Meddelelser fra Københavns Bygningsvæsen* nr. 1/1963.
- Degerbøll, Magnus & Krog, Harald: The Reindeer (Rangifer Tarandus L.) in Denmark. Zoological and geological investigations of the discoveries in Danish Pleistocene deposits. *Biologiske Skrifter* udgivet af Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, bind 10, no. 4., 1959, s. 11, 128, fig. 4.
- Dencker, Jørgen & Dokkedal, Line: *Marinarkæologiske forundersøgelser ved Amager Strandpark NMU j. nr. 2322 & Italiensvej NMU j. nr. 2323*. Vikingeskibsmuseet 2004.
- Dencker, Jørgen: *Amager Strandpark, område 4. Amager Strandpark NMU j. nr. 2322*. Vikingeskibsmuseet 2006.
- Digerfeldt, Gunnar: A standard profile for Littorina transgressions in western Skåne, South Sweden, *Boreas* 4(3), 1975, s. 125-142.
- El-Sharnouby, Hoda & Høst-Madsen, Lene: København – fra fiskerleje til middelalderlig købstad. I: Andersson, Hans (red): *De Første 200 årene: nytt blick på 27 skandinaviske middelalderbyer*. Institutt for Arkeologi, Historie, Kulturvitenskap og Religion, Universitetet i Bergen, 2008, s. 147-154.
- Eriksen, John M.: *Lossepladser og opfyldning i København. Historiske redegørelse for Københavns opfyldninger og lossepladser fra omkring århundredeskiftet til 1995*. Miljøkontrollen, Københavns kommune 1996.
- Fischer, Anders: *Marinarkæologiske forundersøgelser forud for etablering af en fast Øresundsforbindelse*. Stenalderboplads på bunden af Øresund. Afprøvning af en model. Del 1, det centrale Øresund. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen 1993.

Fischer, Anders: Havopslugte skove fra jægerstenalderen. I: Pedersen, L. & Fischer, A. & Aaby, B., *Storebælt i 10.000 år – mennesket, havet og skoven*. A/S Storebæltsforbindelsen, 1997, s. 29-36.

Fischer Anders, Jesper Olsen, Mike Richards, Jan Heinemeier, Árný Sveinbjörnsdóttir, Pia Bennike: Coast-inland mobility and diet in the Danish Mesolithic and Neolithic: evidence from stable isotope values of humans and dogs. *Journal of Archaeological Science* 34, 2007, s. 2125-2150.

Grane, Thomas: Zealand and the Roman Empire. I: Boye, Linda (ed.): *The Iron Age on Zealand. Research Status and Perspectives*. Det Kongelige Nordiske Oldskriftselskab. Nordiske Fortidsminder, serie C, 2011, s. 101-111.
https://curis.ku.dk/portal/files/118391151/2011_Grane_Zealand_and_the_Roman_Empire.pdf
(hentet 8. januar 2022).

Günther Torsten, Helena Malmström, Emma M. Svensson, Ayça Omrak, Federico Sánchez-Quinto: Population genomics of Mesolithic Scandinavia: Investigating early postglacial migration routes and high-latitude adaptation. *PLOS Biology* 16(1), 2018.
<https://doi.org/10.1371/journal.pbio.2003703>

Hadevik, Claes: *Aksel Møllers Have KBM3847*. Arkæologisk rapport, Københavns Museum, 2015.

Hadevik, Claes: *Kattesundet 10 KBM4088*. Arkæologisk Rapport, Københavns Museum, 2021.

Hansen, Jesper: *Landsbydannelse og bebyggelsesstruktur i det 1. årtusinde – et bebyggelsehistorisk regionalstudie*. Ph.d.-afhandling, Institut for Historie, Kartografisk Dokumentationscenter, Syddansk Universitet, Odense 2015.

Hansen, Steffen Stumann 1999. Iron Age settlements in northern Zealand. I: C. Fabech & J. Ringtved (red.): *Settlement and Landscape. Proceedings of a conference in Århus, Denmark, May 4-7, 1998*. Jysk Arkæologisk Selskab, Aarhus, 1999, s. 194-195.

Hatt, Aage Gudmund: *Arktiske Skinddragter i Eurasien og Amerika: en etnografisk studie*. København, J. H. Schultz 1914.

Henriksen, Mogens Bo: Bål i lange baner – om brugen af kogegruber i yngre bronzealder og ældre jernalder. *Fynske Minder* 1999, s. 93-128.

Hvass, Steen: Jernalderens bebyggelse. I: Mortensen, Peder & Rasmussen, Birgit M. (red.): *Fra Stamme til Stat i Danmark*. Bd.1. Jernalderens samfund. Højbjerg, 1988, s. 53-92.

Issenman, Kobayashi Betty: *Sinews of Survival: The Living Legacy of Inuit Clothing*. Vancouver, UBC Press 1997.

Jans, Svend: *Amagers oldtid*, Tårnby Lokalsamling, 1982, s. 12-16.

Janssens, Luc, Liane Giemisch, Ralf Schmitz, Martin Street, Stefan Van Dongen, Philippe Crombé: A new look at an old dog: Bonn-Oberkassel reconsidered. *Journal of Archaeological Science* 92, 2018, s. 126-138.

- Jensen, Jørgen: Danmarks oldtid – Bind 1: *Stenalder 13.000-2.000 f.Kr.* Gyldendal 2001.
- Jensen, Ole Lass: The single farmsteads of NE Zealand. I: L. Boye (ed.): *The Iron Age on Zealand. Status and perspectives.* Nordiske Fortidsminder. Serie C, volume 8, 2011, s. 63-66.
- Johansen, Kasper L., Steffen Terp Laursen & Mads Kähler Holst: Spatial patterns of social organization in the Early Bronze Age of South Scandinavia. *Anthropological Archaeology* 23, 2004, s. 33-55.
- Johansen, Lykke: The Late Palaeolithic in Denmark. I: Valentin, Boris, Pièrre Bodu, Marianne Christensen, (red.), *L'Europe Centrale et Septentrionale au Tardiglaciaire. Confrontation des modèles régionaux de peuplement.* Mémoires du Musée de Préhistoire d'Île-de-France, 7, 2000, s. 197-215.
- Johansen, Morten: *Marinarkæologisk prøvegravning. Italiensvej, Amager Strandpark NMU j. nr. 2323.* Vikingeskibsmuseet 2005.
- Johnson, Douglas Wilson: *Shore Processes and Shoreline Development.* New York, Wiley & Sons 1919.
- Jønsson, Jens H.: *Beretning over arkæologisk prøveundersøgelse af forstyrret submarint fundområde, Kongemosekultur. Frihavnen. SØL j.nr. 402,* 1993.
- Karsten, Per & Knarrström, Bo: Två tusen år av mesolitisk bosättning i sydvästra Skåne. I: Burenhult, Göran (red.), *Arkeologi i Norden.* vol. 1, Natur och kultur 1999.
- Kjær, Hans: Under asfalt og brosten. *Turistforeningens Aarbog*, 1928, s. 108-121.
- Larsen, Knud A.: Bopladsfund fra stenalderen på Frederiksholm. *Historiske Meddelelser om København* 1947-49. 4. rk. Bd. 1, 1949.
- Larsson, Lars: Late Mesolithic settlements and cemeteries at Skateholm, southern Sweden. In: C. Bonsall (ed.), *The Mesolithic in Europe. Papers presented at the third international symposium, Edinburgh 1985* (Edinburgh 1989), 1989, s. 367-378.
- Larsson, Lars: Neue Siedlungsfunde der Späteiszeit im Südlichen Schweden. *Archäologisches Korrespondenzblatt*, 23, 1993, s. 275-83.
- Larsson, Lars: The earliest settlement in southern Sweden. Late Palaeolithic settlement remains at Finjasjön, in the north of Scania. *Current Swedish Archaeology* 2, 1994, s. 159-77.
- Larsson, Lars: The colonization of southern Sweden during the deglaciation. In L. Larsson (ed.), *The earliest settlement of Scandinavia and its relationship with neighbouring areas*, Lund, Acta Archaeologica Lundensia Series IN 8°, No.24, 1996, s. 141-56.

Løvschal, Mette: Emerging Boundaries: Social Embedment of Landscape and Settlement Divisions in Northwestern Europe during the First Millennium BC. *Current Anthropology*, Vol. 55, No. 6 (december), 2014, s. 725-750.

Magnussen, Betina: Et knoglemateriale fra Frihedsmuseet, hvor ét lag er fra Kongemosealderen og resten er fra perioden 1660-1700 e.Kr. En zooarkæologisk gennemgang af knogler fra KBM 4103 (Z.M.K. 55/2019). *Archaeoscience* Vol. XXIII. Globe Institute, Københavns Universitet 2019.

Malmer, Mats: *Stridsyxekulturen i Sverige og Norge*. Liber Förlag, Stockholm 1975.

Malmström, Helena, Anna Elizabeth Linderholm, Pontus Skoglund, Jan Storå, Per Sjödén, Thomas M. Gilbert, Gunilla Holmlund, Eske Willerslev, Mattias Jakobsson, Kerstin Lidén, & Anders Götherström: Ancient mitochondrial DNA from the northern fringe of the Neolithic farming expansion in Europe sheds light on the dispersion process. *Philosophical transactions of the Royal Society of London. Series B, Biological sciences*, 370(1660), s. 1-10, 2015.
<https://doi.org/10.1098/rstb.2013.0373>

Mertz, Ellen Louise: *De sen- og postglaciale Niveauforandringer i Danmark*. Danmarks Geologiske Undersøgelse III (41), 1924, s. 1-49.

Midgley, Magdalena: *TRB Culture. The First Farmers of the North European Plain*. Edinburgh University Press 1992.

Mitnik, Alissa, Chuan-Chao Wang, Saskia Pfrengle, Mantas Daubaras, Gunita Zariņa, Fredrik Hallgren, Raili Allmäe, Valery Khartanovich, Vyacheslav Moiseyev, Mari Törv, Anja Furtwängler, Aida Andrades Valtueña, Michal Feldman, Christos Economou, Markku Oinonen, Andrejs Vasks, Elena Balanovska, David Reich, Rimantas Jankauskas, Wolfgang Haak, Stephan Schiffels & Johannes Krause: The genetic prehistory of the Baltic Sea region. *Nature Communications* 2018.
<https://www.nature.com/articles/s41467-018-02825-9.pdf>

Morrison, Cécile. & Cheynet Jean-Claude: Prices and wages on the Byzantine World. I: Laiou, Angeliki E. (ed.) *The Economic History of Byzantium from the Seventh through the Fifteenth Centuries*, vol. 2, Washington, D. C. 2002.

Mortensen, Morten Fischer, Jørgen Holm, Charlie Christensen & Kim Aaris-Sørensen: De første mennesker i Danmark. *Nationalmuseets Arbejdsmark* 2008, s. 69-82.

Mortensen, Morten Fischer, Ole Bennike, Lars Ewald Jensen, Catherine Jessen, Annemarie Juul, Anette H., Petersen, Søren Sørensen & Terje Stafseth: Fortidens spor og fremtidens forbindelse - bevaring og naturvidenskab på Femern Bælt projektet, Danmarks største arkæologiske udgravning. *Nationalmuseets Arbejdsmark* 2015, s. 22-35.

Mortensen, Morten Fischer, Charlie Christensen, Henriksen, P.S. & Petersen, P.V. 2014. Senistidens skove og sletter – Brommekulturens landskaber i Allerød-perioden. *Nationalmuseets Arbejdsmark* 2014, 158-171.

Mortensen, Morten Fischer, Niels Bonde, Christensen, M., Frei, K., Mette Marie Hald & Rasmussen, P.: Naturvidenskab på Nationalmuseet – "for at det videnskabelige udbytte kan blive desto større". *Nationalmuseets Arbejdsmark* 2020, s. 211-229.

Mörner, Nils Axel: Eustatic changes during the last 8000 years in view of radiocarbon calibration and new information from the Kattegatt region and other north-western European coastal areas. *Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology* 19, 1976, s. 63–85.

Müller, Sophus: *Vor Oldtid*. 1897.

Näsman, Ulf: Danerne og det danske kongeriges opkomst - Om forskningsprogrammet 'Fra Stamme til Stat' i Danmark. *KUML* 2006, s. 205-241.

Olsen, Jesper, Jan Heinemeier, Pia Bennike & Anders Fischer: Isotoper fortæller om fortidens kost. *Aktuel Naturvidenskab* 4, 2008, s. 8-12.

Pantmann, Pernille: Vådbundsudgravninger i Danmark – Integrér nu vådbundsområderne i den almene arkæologiske praksis! *Arkæologisk Forum* 37, 2017, s. 35-44.

Petersen, Erik Brinch: Afterlife in the Danish Mesolithic – the creation, use and discarding of 'Loose Human Bones'. Mesolithic burials – Rites, symbols and social organisation of early postglacial communities. *International Conference Halle (Saale), Germany, 18th-21st September 2013*. Tagungen des Landesmuseums für Vorgeschichte Halle. Band 13/I, 2016, s. 47–62.

Petersen, Peter Vang: White flint and hilltops – Late Palaeolithic hunters finds in southern Scandinavia. I: Hansen, Keld Møller & Pedersen, Kristoffer Buck (red.), *Across the Western Baltic*. Sydsjællands Museums Publikationer I, Vordingborg, 2006, s. 57-74.

Petersen, Peter Vang & Johansen, Lykke: Sølbjerg I – An Ahrensburgian site on a reindeer migration route through Eastern Denmark. *Journal of Danish Archaeology* 10, 1991, s. 20-37.

Petersen, Peter Vang & Johansen, Lykke: Tracking Late Glacial reindeer hunters in eastern Denmark. I: Larsson, L. (red.): *The Earliest Settlement of Scandinavia, and its relationship with neighbouring areas*. *Acta Archaeologica Lundensia*, Ser. in 8vo, No. 24, 1996, s. 75-88.

Ramsing, Holger Utke: *Københavns Historie og Topografi i Middelalderen*. 1. Bind. Ejnar Munksgaards Forlag, København 1940.

Rosenkjær, Hans Nielsen: *Fra Frihavnen*. Naturen og mennesket IX. København 1893.

Rosenkjær, Hans Nielsen: *Fra det underjordiske København: Geologiske og historiske undersøgelser*. Det Schønbergske Forlag, København 1906.

Ruter, Anthony: *Analysis of sediments from a Late Mesolithic site at Kattesundet 10*, Archaeoscience Vol. IV, Natural History Museum of Denmark, 2016.

Salomonsson, Bengt: Malmötraktens förhistoria. I: Bjurling, Oscar (red), *Malmö Stads Historia I*. Malmö, Allhems förlag 1971, s. 15-170.

Simonsen, Rikke: *Fisketorvet KBM4131*. Arkæologisk rapport, Københavns Museum 2020.

Skaarup, Bi: Strandenge og kystlinien i den ældste tid. *Historiske meddelelser om København* 1999, s. 73-83.

Skoglund, Pontus, Helena Malmström, Ayça Omrak, Maanasa Raghavan, Cristina Valdiosera, Torsten Günther, Per Hall, Kristina Tambets, Jüri Parik, Karl-Göran Sjögren, Jan Apel, Eske Willerslev, Jan Storå, Anders Götherström & Mattias Jakobsson: Genomic Diversity and Admixture Differs for Stone-Age Scandinavian Foragers and Farmers. *Science* Vol. 344, Issue 6185, 2014, s. 747–750.

Smed, Per: Weichsel istiden på Sjælland. *Geologisk Tidsskrift* (2013), 2014, s. 1-42.
<https://2dggf.dk/xpdf/gt2013-1-42.pdf> (hentet 10. december 2021).

Stenbäck, Niklas: *Människorna vid havet: Platser och keramik på ålandsöarna perioden 3500-2000 f.Kr.* Stockholm Studies in Archaeology 28. Stockholm, Dept. of Archaeology, Stockholm University 2003.

Stensager, Anders Otte: Fund af ældre stenalders redskaber i København. *Historiske Meddelelser om København*, 2004, s. 155-168.

Sørensen, Casper, Mathias Bjørnevad & Peter Bye-Jensen: A biographical study of Neolithic hoarding: A regional case study of Funnel Beaker Culture hoards from the Southern Limfjord area, Denmark. *Danish Journal of Archaeology* 9, 2020, s. 1-24.

Sørensen, Søren: *Kongemosekulturen i Sydskandinavien*. Egnsmuseet Færggården 1996.

Søvsø, Morten, Mette Højmark Søvsø & Anna Louise Siggaard: Om hugorme, dyrekranier og tordensten. *By, marsk og geest* 28, 201, s. 57-89.

Tauber, Henrik: Kostvaner i forhistorisk tid – belyst ved C-13 målinger. I: Egevang, Robert (ed.) *Det skabende menneske*. Nationalmuseet, København 1981.

Tornbjerg, Svend Åge: Iron Age settlements near Køge, eastern Zealand. I: C. Fabech & J. Ringtved (red.): *Settlement and Landscape. Proceedings of a conference in Århus, Denmark, May 4-7 1998*. Jysk Arkæologisk Selskab, Aarhus, 1999, s. 197-199.

Troels-Smith, Jørgen: Stenalderboplads og Strandlinier paa Amager. *Meddelser fra Dansk Geologisk Forening* Bind 9, Hefte 4, 1939, s. 489-508.

Vandkilde, Helle: A Late Neolithic Hoard from Vigerslev, North Sealand – An Archaeological and Metal Analytical Classification. *Journal of Danish Archaeology* 9, 1990, s. 103-113.

Vandkilde, Helle: *From Stone to Bronze - The Metalwork of the Late Neolithic and Earliest Bronze Age in Denmark*. Jutland Archaeological Society, Moesgård 1996.

Vandkilde, Helle: Aunjetitz-kulturen i Den Store Danske på lex.dk. Hentet 20. juli 2021 fra <https://denstoredanske.lex.dk/Aunjetitz-kulturen>. 2015.

Vebæk, Christen Leif: New finds of Mesolithic ornamented bone and antler artefacts in Denmark. *Acta Archaeologica* 1938, s. 205-223.

Wild, Markus, Morten Fischer Mortensen, Niels H. Andreasen, Per Borup, Claudio Casati, Berit V. Eriksen, Lise Frost, Kristian M. Gregersen, Mogens Bo Henriksen, Marie Kanstrup, Jesper Olsen, Kristoffer Buck Pedersen, Peter V. Petersen, Conni Ramskov, Lasse Sørensen, Mikkel Sørensen & Sidsel Wahlin: Palaeolithic bone and antler artefacts from Lateglacial and Early Holocene Denmark: technology and dating. *Quartär* 67 (2020), i tryk.

Yu, Shi-Yong, Björn Berglund, Elinor Andrén & Per Sandgren: Mid-Holocene Baltic Sea transgression along the coast of Blekinge, SE Sweden ancient lagoons correlated with beach ridges. *Journal of the Geological Society of Sweden* 124(3), 2004, s. 257-272.